

Pouzdanost, popunjenošć i samodosljednost "Poimeničnoga popisa žrtava KCL Jasenovac 1941.-1945."

Napravili smo iscrpnu analizu Popisa žrtava u Jasenovcu: za 96,98 posto žrtava nedostaje podatak o stratištu

Quis custodiet ipsos custodes?
Decimus Iunius Iuvenalis (Satire VI, r. 347-348)

Dana 11. lipnja 2015. u *Hrvatskom tjedniku* objavili ste istraživanje dr. sc. Stjepana Razuma koji dokumentira kri-votvorine "Poimeničnoga popisa žrtava KCL Jasenovac 1941. – 1945.". Između ostalog, u članku se navodi 14000 umnoženih žrtava, odnosno isto toliko žrtava "koje zasigurno nemaju nikakve veze s ratnim Jasenovcem". Posebno je intrigantan primjer osoba s prezime-nom Bogdan koji iznosi dr. sc. Razum. Naime, obrađujući tek 443 unosa od 83767 koliko ih čini "Poimenični popis žrtava KCL Jasenovac 1941. – 1945." dr. sc. Stjepan Razum utvrđuje kako oni predstavljaju 167 jedinstvenih osoba.

Potaknuti vašim člankom, odlučili smo napraviti iscrpnu analizu koristeći se računalnim tehnologijama. U tu svrhu usporedili smo "Poimenični popis

Analiza pokazuje da se samo 7045 unosa pojavljuje u popisu tijekom svih pet godina (2011.-2015.), odnosno da ostali unosi nisu stalni u ovom petogodišnjem razdoblju, čime je jako narušena samodosljednost "Poimeničnog popisa žrtava KCL Jasenovac 1941.-1945."

žrtava KCL Jasenovac 1941. – 1945." u njegovim suslijednim fazama iz 2015., 2014., 2013., 2012. i 2011. godine, kako bismo iznijeli statističke podatke o popunjenošći popisa, njegovoj formalnoj pouzdanosti i samodosljednosti. Popis, dohvaćen tijekom posljednjih pet godina, sadrži tisuće html datoteka od kojih svaka (osim posljednje) sadrži 40 unosa koji se sastoje od 13 podataka: prezime, ime, ime oca, godina, općina i mjesto rođenja, nacionalnost, način i godina smrti, stradanje, mjesto stradanja, logor i stratište).

U analizi smo rabili termin "unos", a ne osoba, jer se svaki unos sastoji

od 7 osobnih podataka (prezime, ime, ime oca, godina, općina i mjesto rođenja te nacionalnost) i 6 podataka o smrti (način i godina smrti, stradanje, mjesto stradanja, logor i stratište) te smo uspoređujući osobne podatke željeli utvrditi koliko je jedinstvenih osoba tim podatcima predstavljeno. Podatke smo smatrali prisutnim ukoliko postoje, a ne sadrže samo jedan znak (najčešće '*', '+', '-' i sl.), odnosno njihov sadržaj nije označen kao nepoznat ('NN' ili 'NN-ŽENA' i sl.). Formalno nepouzdanim podatcima proglašili smo one koji su sami održavatelji popisa dodatno označili znakom '*' ili '+' ili one podatke koji su očito pogrešni (npr. unesen je tekst

u rubriku u kojoj se trebala nalaziti godina). U svrhu utvrđivanja formalne vjerodostojnosti unosa uspoređivali smo navedene godine rođenja i smrti, te smo unose koji svjedoče o osobi koja je umrla prije nego što se rodila ili uno-se koji svjedoče o smrti osobe starije od 100 godina smatrali nevjerodostojnima. Analizirajući popis iz 2015. godine, utvrdili smo da od 1088932 podataka, nedostaje 115178 podataka što je gotovo 10.58 posto podataka. Među podatcima daleko najčešći podatak koji nedostaje onaj je o stratištu koji nedostaje za ukupno 81233 unosa, odnosno 96.98 posto slučajeva. Velik broj poda-

taka koji nedostaje predstavlja problem prilikom analiziranja cjevitosti i forme popisa, stoga smo pretpostavili da je ovaj podatak nevažan za održavatelje popisa te ga nismo uzimali u analizu, odnosno u daljnjoj smo analizi unose smatrali potpunima čak i ako im nedostaje stratište.

Osim visoke nezastupljenosti podataka o stratištu, posebno je zabrinjavajući velik broj osobnih podataka koji nedostaju. Primjerice, ime oca nedostaje u 22.04 posto slučajeva, a podaci o godini rođenja u 6.37 posto slučajeva. Kada analiziramo količinu formalno nepouzdanih podataka, stvar je još više zabrinjavajuća jer čak 29.26 posto podataka ima nepouzdanu godinu rođenja, a 10.06 posto podataka ima nepouzданo ime oca.

Ako zanemarimo podatke o stratištu, možemo utvrditi kako 62844 unosa ima sve ostale podatke što čini 75.03 posto unosa koji su gotovo potuni (nedostaje im samo stratište), odnosno, gotovo četvrtini unosa nedostaju barem dva podatka (stratište i barem još jedan). Nadalje, među potpunim unosima, formalno pouzdanih podataka ima svega 33068, a od toga ih je 33059 jedinstveno. Utvrđivanje stvarne pouzdanosti i ispravnosti tih 33059 unosa usporedbom s vjerodostojnim dokumentima, nismo bili u stanju provjeriti, s obzirom na to da nam ti dokumenti nisu dostupni. Ipak, zapazili smo da se u popisu nalaze osobe koje su rođene 1814., 1822. ili 1824. godine, baš kao i one rođene nakon završetka Drugoga svjetskog rata, konkretno godine 1968., 1975., 1969. i sl., zbog čega možemo s priličnom sigurnošću utvrditi da postoje barem neki podatci koji su nevjerodostojni.

Konačno, usporedili smo "Poimenični popis žrtava KCL Jasenovac

1941. – 1945." u njegovim suslijednim fazama iz 2015., 2014., 2013., 2012. i 2011. godine da bismo utvrdili kako se u tom vremenskom razdoblju mijenjao ukupan broj unosa na popisu, odnosno kako se mijenjao ukupan broj formalno pouzdanih i potpunih unosa na popisu. Rezultati su prikazani grafovima, a vidljivo je kako u razdoblju 2011. – 2015. ukupan broj unosa na popisu raste, dok ukupan broj formalno pouzdanih i potpunih unosa opada. Dodatno smo provjerili koliko je popis dosljedan sam sa sobom, odnosno koliko se unosa pojavljuje s neizmijenjenim osobnim podatcima. Analiza na temelju formalno pouzdanih i potpunih unosa je pokazala da se svega 7045 unosa pojavljuje u popisu tokom svih pet godina (2011. – 2015.), odnosno da ostali unosi nisu stalni u ovom petogodišnjem razdoblju, čime je jako narušena samodosljednost "Poimeničnoga popisa žrtava KCL Jasenovac 1941.-1945.".

Naš konačan zaključak je da se "Poimenični popis žrtava KCL Jasenovac 1941. – 1945." još uvijek, 70 godina nakon završetka Drugog svjetskog rata, nadopunjuje i mijenja te da smo svjedoci kako unatoč tome što se za održavanje Spomen-područja Jasenovac i za obilježavanje žrtava godišnje izdvaja pola milijuna kuna izravno iz Državnog proračuna Republike Hrvatske, ne može doći do poimeničnog po-

Ime oca nedostaje u 22.04 posto slučajeva, a podatci o godini rođenja u 6.37 posto slučajeva. Kada analiziramo količinu formalno nepouzdanih podataka stvar je još više zabrinjavajuća jer čak 29.26 posto podataka ima nepouzdanu godinu rođenja, a 10.06 posto podataka ima nepouzданo ime oca

pisa žrtava KCL Jasenovac 1941.-1945. koji bi bio potpun, pouzdan, vjerodostojan ili barem samodosljedan. Stoga pozivamo akademsku zajednicu da preuzme odgovornost za utvrđivanje "Poimeničnoga popisa žrtava u logoru Jasenovac" tijekom čitavoga razdoblja djelovanja logora.

Doc. dr. sc. Hrvoje Kalinić
Nikola Banić, mag. ing. comp

Doc. dr. sc. Hrvoje KALINIĆ, dipl. ing. el., doktorirao je na Sveučilištu u Zagrebu 2012. godine pod vodstvom prof. dr. sc. Svena Lončarića (Fakultet elektrotehnike i računarstva) i akademika Davora Miličića (Medicinski fakultet, KBC Rebro). U ožujku 2014. izabran kao znanstveni suradnik iz područja računarstva, a trenutačno je zaposlen na Institutu za oceanografiju i ribarstvo. Sudjelovao je u više nacionalnih i međunarodnih projekata, autor je više od 20 znanstvenih radova, te je bio recenzent ili član programskoga odbora za četiri međunarodna časopisa i četiri međunarodne konferencije. U studentskim danima vršio je dužnost studentskoga predstavnika pri Fakultetskom vijeću FER-a i zamjenika studentskog predstavnika u Vijeću tehničkog područja Sveučilišta u Zagrebu. Član je Hrvatskoga katoličkog društva sv. Jerolima, Matice hrvatske, Hrvatskoga kulturnog vijeća te međunarodne organizacije inženjera IEEE.

Nikola BANIĆ, mag. ing. comp. diplomirao je na Sveučilištu u Zagrebu Fakultetu elektrotehnike i računarstva u Zagrebu 2013. gdje je od travnja 2013. i zaposlen kao zavodski suradnik te je polaznik doktorskoga studija. Autor je više znanstvenih radova, bio je recenzent za nekoliko međunarodnih časopisa i sudjelovao je u organizaciji nekoliko međunarodnih konferencija održanih u Hrvatskoj. Član je međunarodne organizacije inženjera IEEE.